

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องการใช้ประโยชน์จากกัญชา วิเคราะห์ เปรียบเทียบถึงประเด็นการใช้กัญชา ภายใต้แนวคิดที่ว่ากัญชาไม่ใช่ยาเสพติดแต่เป็นพืชสมุนไพรที่สามารถนำมาใช้นันทนาการโดยการควบคุมตามกฎหมาย จะเห็นได้ว่าแม้ว่าสถานะของกัญชาถูกพิจารณาว่าเป็นยาเสพติด แต่ก็ประโยชน์ทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์ ทั้งนี้ ในหลายประเทศกัญชาก็ยังคงเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย และการกระทำความผิดเกี่ยวกับกัญชาถือเป็นอาชญากรรมร้ายแรง ในขณะที่บางประเทศก็มีการใช้กัญชาเพื่อนันทนาการภายใต้การควบคุมของกฎหมายโดยการพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายในลักษณะแบบค่อยเป็นค่อยไป การใช้นโยบายการผ่อนปรน (Toleration Policy) ยาเสพติดไม่ร้ายแรง (Soft Drug) ในทางกฎหมาย กัญชาได้รับการพิจารณาว่าจะก่อให้เกิดความเสี่ยงที่ยอมรับได้ต่อผู้บริโภคและสังคมจากยาเสพติดร้ายแรง (Hard Drug) หรือการอนุญาตให้ใช้กัญชาส่วนบุคคลโดยไม่ผิดต่อกฎหมายภายใต้แนวคิดการลดทอนความเป็นอาชญากรรมของยาเสพติด

เนื่องจากปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาระดับนานาชาติซึ่งส่งผลกระทบต่อไปทั่วโลก สหประชาชาติจึงเป็นกลไกและศูนย์กลางประสานความร่วมมือเพื่อให้ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้มีทิศทางและเป้าหมายเดียวกันโดยต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกประเทศภาคีสมาชิก อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศถือเป็นปัจจัยภายนอกที่อาจส่งผลกระทบต่อนโยบายสาธารณะด้านกัญชา ตลอดจนกระบวนการปฏิบัติตามอนุสัญญาของประเทศภาคีสมาชิก เมื่อพิจารณานโยบายกัญชาของประเทศไทยจะเห็นได้ว่ายังคงสนับสนุนการใช้กัญชาเพื่อการแพทย์ การศึกษาวิจัยและใช้ประโยชน์ทางวิทยาศาสตร์ซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญาระหว่างประเทศอยู่แล้ว แต่การที่

ประเทศไทยขยายความวัตถุประสงค์ของการใช้กัญชาออกไปตามเหตุผลที่ปรากฏในร่างพระราชบัญญัติ กัญชา กัญชง พ.ศ. ... โดยกำหนดให้กัญชาเป็นพืชเศรษฐกิจที่สามารถนำไปใช้ได้เศรษฐกิจ การค้า อุตสาหกรรม คริวเรือน และการดำเนินชีวิตของชุมชน จึงเป็นประเด็นสำคัญว่าการปลดกัญชาออกจากยา เสพติดให้โทษ ประเภท 5 นั้นจะเป็นการเปิดโอกาสให้มีการใช้ประโยชน์จากกัญชานอกเหนือจาก วัตถุประสงค์ทางการแพทย์อันเป็นการขัดต่ออนุสัญญาเดี่ยวฯ หรือไม่ หากประเทศไทยจะดำเนินนโยบาย เปิดกว้างต่อการใช้ประโยชน์จากกัญชา ประเด็นการเปิดกว้างให้ใช้กัญชาจึงควรแยกออกจากการใช้กัญชา เพื่อการแพทย์ โดยจะต้องประเมินถึงศักยภาพและความพร้อมของมาตรการทางกฎหมายที่เพียงพอต่อ การควบคุมการใช้กัญชาและผลกระทบจากการใช้กัญชาของประชาชน ดังนั้น การพัฒนานโยบายและ มาตรการทางกฎหมายเพื่อการใช้กัญชาเพื่อนันทนาการของประเทศไทยจึงจำเป็นต้องดำเนินการในแบบ ค่อยเป็นค่อยไป และจะต้องมีมาตรการเสริมต่างๆ เพื่อป้องกันปัญหาจากการใช้เพื่อนันทนาการให้มี ประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะ

1. การปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศ ภายหลังจากการปรับนโยบายและมาตรการ ทางกฎหมายเกี่ยวกับกัญชา ซึ่งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการปลดกัญชาออกจากยาเสพติดให้โทษประเภท 5 ที่สำคัญคือ จะเป็นการขัดต่อกฎหมายยาเสพติดระหว่างประเทศตามอนุสัญญาเดี่ยวฯ ด้วยยาเสพติดให้ โทษ ค.ศ. 1961 หรือไม่ ในกรณีคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศพิจารณาให้มีการหารือ แก้ไขปัญหากับรัฐบาลไทยในการแก้ไขปัญหามาตรา 14 แห่งอนุสัญญาเดี่ยวฯ ดังนั้น รัฐบาลไทยจึง ควรเตรียมความพร้อมในการรายงานสถานการณ์ภายในประเทศและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเปิด กว้างการใช้กัญชา โดยการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย มาตรการทางกฎหมาย และการดำเนินการ ของรัฐบาลในการควบคุมการใช้กัญชาหลังปลดออกจากบัญชียาเสพติดให้โทษ อีกทั้ง รัฐบาลควร ดำเนินการศึกษาและประเมินผลกระทบของการเปิดกว้างให้ใช้กัญชา เช่น ปัญหาจากการเพาะปลูก การมี ในครอบครอง นำเข้า ส่งออก ซื้อมาขายกัญชาผิดกฎหมาย ในกรณีคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่าง ประเทศพิจารณาให้มีการหารือแก้ไขปัญหากับรัฐบาลไทยในการแก้ไขปัญหามาตรา 14 แห่ง

อนุสัญญาเดี่ยวฯ ดังนั้น การพัฒนานโยบายและมาตรการทางกฎหมายเพื่อการใช้กัญชาเพื่อนันทนาการของประเทศไทยจึงจำเป็นต้องดำเนินการในแบบค่อยเป็นค่อยไป และจะต้องมีมาตรการเสริมต่างๆ เพื่อป้องกันปัญหาจากการใช้เพื่อนันทนาการ

2. การอนุญาตให้ปลูกกัญชาภายใต้พิกัดค่ายหรือภายในครัวเรือนไม่ควรกำหนดจำนวนที่มากจนเกินไป โดยต้องคำนึงถึงการใช้ประโยชน์ภายในครัวเรือนตามความเหมาะสมและเพียงพอต่อการใช้ประโยชน์เท่านั้น พร้อมทั้งควรกำหนดมาตรการควบคุมการปลูกในครัวเรือนโดยมีสภาพบังคับตามกฎหมายและคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัวเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดถึงกัญชาได้โดยง่ายหรือได้รับผลกระทบจากการใช้กัญชาในทุกรูปแบบ ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่ากฎหมายของประเทศออสเตรเลียในเขต ATC ที่อนุญาตให้ปลูกกัญชาได้ไม่เกิน 4 ต้น น่าจะมีความเหมาะสมและควรนำมาเป็นต้นแบบในการกำหนดจำนวนต้นกัญชาที่อนุญาตให้มีการปลูกในครัวเรือนของประเทศไทย ในส่วนของระบบการจดทะเบียนการปลูกกัญชาควรมีสภาพบังคับตามกฎหมายเพื่อควบคุมปริมาณการเพาะปลูกกัญชาไม่ให้เกินกว่าที่กฎหมายกำหนด โดยสมควรจัดให้มีระบบติดตามตรวจสอบและกำกับดูแลการเพาะปลูกกัญชาในภาคครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง และมีการสุ่มตรวจตัวอย่างการเพาะปลูกกัญชาในภาคครัวเรือนเพื่อตรวจหาปริมาณสาร THC สารการปนเปื้อนหรือโลหะหนักให้มีปริมาณเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด

3. การกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ที่ไม่จดทะเบียนการปลูกภายหลังสิ้นอายุใบรับจดทะเบียน ผู้จดทะเบียนปลูกกัญชาแล้วแต่ปลูกเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ รวมถึงกรณีผู้จดทะเบียนปล่อยปลະละเลยไม่ดูแลกัญชาในพื้นที่ที่ตนได้จดทะเบียนไว้หรือการปลูกกัญชาในสถานที่อื่นนอกเหนือจากที่ได้จดทะเบียนการปลูกไว้ด้วย อีกทั้ง ในการร่างพระราชบัญญัติกัญชา กัญชง พ.ศ. ... ควรมีการกำหนดบทลงโทษเกี่ยวกับการครอบครองกัญชาภายหลังการสิ้นอายุการจดทะเบียนหรือสิ้นอายุใบอนุญาต เพราะในร่างพระราชบัญญัติกัญชา กัญชง พ.ศ. ... ไม่ได้มีการกำหนดไว้ และควรมีการกำหนดขอบเขตของการใช้กัญชาเพื่อนันทนาการที่ไม่ได้หมายความถึงการเสพเพื่อให้เกิดการมึนเมาหรือเพื่อความสนุกสนานเท่านั้น จึงควรกำหนดค่านิยมของการใช้ประโยชน์จากกัญชาให้ครอบคลุมการใช้เพื่อนันทนาการในรูปแบบอื่น เช่น กิจกรรมที่เป็นประโยชน์และส่งเสริมสุขภาพเพื่อการผ่อนคลายและการปรุงอาหาร เป็นต้น

4. ควรมีกฎหมายควบคุมการใช้กัญชาไฟฟ้า (Vaping) ทั้งที่ใช้กับกัญชาแห้งและน้ำมันกัญชา เนื่องจากการใช้กัญชาไฟฟ้าเป็นอันตรายต่อผู้ใช้อันเป็นสาเหตุทำให้เกิดภาวะปอดอักเสบได้ จึงเสนอให้มีการออกเป็นประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องห้ามจำหน่าย หรือให้บริการกัญชาไฟฟ้า เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการใช้กัญชาไฟฟ้าเพื่อการนันทนาการ รวมถึงอุปกรณ์อื่นๆ ที่ทำให้เกิดควันหรือไอระเหยจากการเผาไหม้โดยใช้พลังงานไฟฟ้า รวมถึงแบตเตอรี่ หลอดบรรจุของเหลว ภาชนะบรรจุ หรือ ท่อสำหรับดูดและพ่นควันทางปาก หรือ อุปกรณ์ดังกล่าวทั้งหมดที่นำมาประกอบเป็นชิ้นเดียวกัน ได้แก่ อุปกรณ์ที่จะใช้ถือหรือใช้ควบคุมการสูบที่ก่อให้เกิดควันหรือไอระเหยที่ใช้กับช่อดอกกัญชาซึ่งอาจมีความคล้ายคลึงกับบุหรี่ไฟฟ้า ดังจะเห็นได้จากกฎหมายของประเทศออสเตรเลียในเขต ACT มีหลักเกณฑ์การควบคุมไปถึงอุปกรณ์ที่ใช้เพื่อให้เกิดควันหรือไอระเหยจากการใช้กัญชาซึ่งนำมาใช้สำหรับควบคุมการใช้กัญชาส่วนบุคคลด้วย

5. ควรมีการกำหนดปริมาณครอบครองกัญชาเพื่อใช้ส่วนบุคคล โดยอาจแบ่งเป็นการครอบครองกัญชาแห้งส่วนบุคคล ไม่เกิน 5 กรัม ตามแนวทางของประเทศเนเธอร์แลนด์ และการครอบครองกัญชาสดส่วนบุคคล ไม่เกิน 150 กรัม ตามกฎหมายของประเทศออสเตรเลียในเขต ACT หากมีกัญชาไว้ในครอบครองส่วนบุคคลเกินปริมาณที่กำหนดไว้ข้างต้นเห็นควรให้มีการลงทะเบียนผู้ใช้กัญชาผ่านแอปพลิเคชันหรือเว็บไซต์ของกระทรวงสาธารณสุข เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการซื้อขายกัญชาเกินปริมาณที่กำหนด ควรกำหนดหน้าที่ของผู้จำหน่ายที่ได้รับใบอนุญาตต้องตรวจสอบบัตรประจำตัวประชาชนกรณีเป็นที่สงสัยในเรื่องอายุของผู้ซื้อ รวมถึงต้องมีการขอตรวจสอบหนังสือเดินทางกรณีจำหน่ายกัญชาให้กับนักท่องเที่ยวต่างชาติ และควรมีการกำหนดปริมาณการครอบครองกัญชาเพื่อจำหน่ายเป็นการเฉพาะกรณีการจำหน่ายเพื่อนันทนาการ

6. ประเทศไทยควรศึกษาแนวทางการทำแบบสนามจำลอง หรือ Sandbox เพื่อทดลองการใช้กัญชาในเชิงนันทนาการโดยการเปิดให้มีพื้นที่ควบคุมเฉพาะให้มีการใช้กัญชาในปริมาณที่เหมาะสม พร้อมบริการให้คำแนะนำการใช้กัญชาอย่างถูกต้องและปลอดภัย ในรูปแบบของกลุ่มสังคมกัญชา Cannabis Social Clubs (CSCs) เพื่อผ่อนปรนต่อการใช้กัญชาเพื่อนันทนาการได้อย่างถูกกฎหมาย ภายใต้นโยบายการลดทอนความเป็นอาชญากรรมทางศตวรรษที่ 21 เพื่อประเมินสถานการณ์และปรับปรุงแก้ไขปรับปรุงมาตรการสาธารณสุขเพื่อรองรับการใช้กัญชาในพื้นที่เฉพาะ และป้องกันปัญหาที่จะเกิดจาก

การใช้กัญชาภายในประเทศตามพันธกรณีระหว่างประเทศว่าด้วยการควบคุมยาเสพติด นอกจากนี้ ควรมีกำหนดเขตพื้นที่จำหน่ายกัญชา (Zoning) ให้มีระยะห่างระหว่างจุดจำหน่ายกับสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน เช่น โรงเรียน สถานศึกษา สนามกีฬา เพื่อการลดปัญหาการเข้าถึงกัญชาในเด็กและเยาวชน

7. กรณีที่ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการใช้กัญชาโดยตรง ควรแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเช่น ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สมุนไพรควบคุม (กัญชา) พ.ศ. 2565 กรณีอนุญาตให้ผู้มีอายุต่ำกว่า 20 ปีสามารถครอบครอง ใช้ประโยชน์ ดูแล เก็บรักษา ขนย้าย จำหน่ายกัญชาซึ่งเป็นสมุนไพรควบคุมได้ โดยการกำหนดข้อห้ามการใช้กัญชาในส่วนช่อดอกที่เป็นสมุนไพรควบคุมไม่ให้ใช้ประโยชน์ในเชิงนันทนาการ จะทำให้เกิดความชัดเจนในเรื่องการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากสมุนไพรเท่านั้น การกำหนดบทบัญญัติห้ามจำหน่ายกัญชาเพื่อการค้าแก่บุคคลที่กำหนดตามประกาศฉบับนี้ หรือในร่างพระราชบัญญัติกัญชา กัญชง พ.ศ. ... ควรกำหนดบุคคลที่ไม่อนุญาตให้จำหน่ายกัญชาให้ครอบคลุมกลุ่มบุคคลอื่น ๆ เช่น กลุ่มเปราะบางที่เป็นผู้ติดยาเสพติด ผู้ที่มีอาการป่วยทางจิตประสาท

8. ควรกำหนดมาตรการเสริมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากกัญชา ได้แก่ การสร้างความร่วมมือในรูปแบบไตรภาคี ซึ่งประกอบด้วยภาครัฐ ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรที่เป็นภาคีเครือข่ายเพื่อการกำกับดูแลร่วมกันในการใช้ประโยชน์จากกัญชาระดับท้องถิ่นควบคู่ไปกับการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้กัญชาอย่างถูกต้องและปลอดภัยแก่ประชาชนทั้งในรูปแบบองค์ความรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่นและความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์สมัยใหม่